

Kennisinventarisatie strategisch project 'Kustversterking Texel'

februari 2014

Contacten

- Harm Schoten, Vogelbescherming, harm.schoten@vogelbescherming.nl, t. 030 693 7799
- Marc Schepers, Inspiratio, inspiratio@mschepers.net, t. 06 3101 4080
- Michiel Schotvanger, cluster WIJD, techniek, m.schotvanger@hhnk.nl
- Marjoke Hoeve, omgevingsteam, m.hoeve@hhnk.nl
- Tanja Heringa, omgevingsmanager, t.heringa@hhnk.nl, t. 072 5827285

Documentatie

- Strategisch project Texel Concept rapportage Kustversterking Texel – werken met natuur.
- format strat proj Texel met handtek 15 aug 2013.

Interview

- 13 november 2013, inleidend gesprek met Bert Rebergen (Vogelbescherming).
- 30 januari 2014, Marjoke Hoeve en Michiel Schotvanger (Hoogheemraadschap Noorderkwartier (HHNK)).

1. Korte beschrijving

Het grootste deel van de Waddendijk van Texel moet tussen nu en 2019 worden versterkt. Dat gebeurt grotendeels op traditionele wijze (verbreding van de dijk). Ter hoogte van de Prins Hendrik Polder heeft een traditionele oplossing grote gevolgen voor het achterliggende gebied. Daarnaast biedt deze locatie kansen voor natuurontwikkeling. Als alternatief is de aanleg van een zandlichaam voor de dijk nu het voorkeursalternatief. Zie ook:

<http://www.texescourant.nl/lees/14883/impressie-zandige-versterking-dijk-prins-hendrikpolder>

Deze alternatieve, integrale oplossing (zie hiernaast een *indicatief* ontwerp) wordt fors duurder geacht dan de traditionele oplossing. Ook de beheerkosten en de risico's zouden hoger zijn. Niettemin is deze integrale oplossing nu het voorkeursalternatief. De financiering is rond en er is een overeenkomst tussen provincie, HHNK, gemeente en het ministerie, met € 12 mio subsidie uit het Waddenfonds.

Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer zijn bij de versterking van de Waddenzeedijk belangrijke partijen, waar mogelijk grond van moet worden aangekocht, die mee kunnen denken en werken bij compensatie.

Het project 'Zandige variant Prins

Hendrikdijk - Texel' realiseert een volwaardige primaire waterkering, die een adequate bescherming biedt met betrekking tot de waterveiligheid van Texel, middels het aanleggen van een vloeiende duinovergang tussen eiland en Waddenzee mede door het creëren van een zoet-zout overgang. De zandige dijkversterking als innovatieve ontwikkeling draagt bij aan meerdere doelen, namelijk, veiligheid, natuur en – eventueel – recreatie en is in deze vorm nog nooit eerder toegepast. Het doel is de realisatie van een multifunctionele klimaatbuffer.

2. Verwachte effecten

De Coalitie Natuurlijke Klimaatbuffers heeft de versterking van de Waddenzeedijk Texel tot strategisch project benoemd. Doelen van de Coalitie bij dit strategisch project zijn:

- De te realiseren natuur een directe bijdrage laten leveren aan de veiligheid.
- De kosten van de integrale oplossing terugbrengen tot niet of nauwelijks boven de traditionele dijkversterking.
- Voor alle overige kustvakken worden goede, natuurlijke alternatieven verkend.
- De mogelijkheden van financiering en organisatie van realisatie, onderhoud en beheer voor de natuurlijke oplossingen worden onderzocht.
- Met de resultaten uit bovengenoemde twee punten wordt vastgesteld waar welke natuurlijke aanpak het beste kan worden toegepast. De resultaten worden meegenomen in het verdere formele proces.
- Resultaten worden goed gedocumenteerd, zodat ze bruikbaar zijn voor de Coalitie Natuurlijke Klimaatbuffers.

Samengevat mikt dit strategisch project dus op:

1. Aanpassing van het ontwerp van de kustversterking bij Prins Hendrik Polder zodat er sprake is van een echt integraal project (natuur zorgt voor veiligheid), dat bovendien niet of nauwelijks duurder is dan traditionele dijkversterking.
2. Voor alle overige kustvakken worden goede, natuurlijke alternatieven meegenomen in het verdere formele proces.

Wat wordt geëvalueerd?

In deze monitoring is niet geëvalueerd of het strategisch project - met bovengenoemde doelen – succesvol is. Er wordt gekeken hoe de voorgestelde integrale oplossing (= een natuurlijke klimaatbuffer en het voorkeursalternatief) zich verhoudt t.o.v. een traditionele dijkversterking. Omdat er slechts een indicatief ontwerp is, is niet altijd precies te zeggen wat effecten zullen zijn. Wel kan er meestal een verwachting worden uitgesproken.

3. Monitoring en uitgevoerd onderzoek

Er is een MER. Deze is nog niet openbaar. Dat zal naar verwachting na de zomer – bij de ter inzage legging van het ontwerp projectplan – het geval zijn.

4. Effecten van klimaatverandering

In dit hoofdstuk 4 zijn de effecten van de natuurlijke oplossing zoals deze wordt voorgesteld door de Coalitie Natuurlijke Klimaatbuffers vergeleken met die van een traditionele dijkversterking. Er zijn inschattingen gedaan, omdat het ontwerp voor de natuurlijke oplossing nog niet gereed is , en al helemaal niet doorgerekend. Daar waar er sprake lijkt van aannames (door de Coalitie Natuurlijke Klimaatbuffers, maar ook door HHNK) wordt dit aangegeven.

a. Effecten op de veiligheid

Effect	Aanwezig in veldproject?
Hoge beek- en rivierafvoeren	-
Afwatering op zee	-
Vershil waterpeil zeespiegel en polderpeil	-
Stabiliteit zeekering/waterkering	De veiligheid van het aan te leggen duin wordt gelijk aan de veiligheid zoals die zou zijn na een dijkversterking. Het voorgestelde duin is opgebouwd uit een basisvolume dat te allen tijde aanwezig is en voor de veiligheid tijdens een maatgevende storm zorgt (storm met overschrijdingskans 1/4.000 jaar). Bovenop het basisvolume wordt een zogenoemde slijtlaag aangebracht.
Verandering organismes (zeegras, oesterbanken, veen, etc.)	Er komen schelpdierbanken. Deze kunnen een positief effect hebben op de veiligheid, maar dat wordt niet meegenomen bij de berekeningen. Als dat wel zou gebeuren zou er een garantie moeten zijn dat ze ook inderdaad bijdragen aan de veiligheid, en dat betekent eisen aan het beheer. Dit is ook vanuit het natuurbelang vermoedelijk niet aantrekkelijk.

Verandering natuurlijke processen (sedimentatie)	De verwachting is dat er in het noorden en zuiden sediment wordt ingevangen, terwijl daartussen er erosie zal zijn (en suppletie nodig blijft).
Overige	-

b. Effecten op het watersysteem

Effect	Aanwezig in veldproject?
Lage zomerafvoer	-
Hoogwaterpiek, of neerslagpiek (T= 10 of T=100)	-
Zoutindringing via rivier	-
Natuurlijke overgangen land-water	Er komt een natuurlijke overgang van de Waddenzee tot aan het land over enkele kilometers.
Verontreiniging, invloed op waterkwaliteit	-
Zuurstof, botulisme, algen	-
Grondwaterpeil	Er zal buitendijks een zoetwaterbel ontstaan. De verwachting is dat dit leidt tot meer kwel binnendijks, en dus tot wat vaker spuien. Voordeel is dat het zoete kwel betreft i.p.v. de huidige zoute kwel.
Overige	-

c. Effecten op de natuur

Effect	Aanwezig in veldproject?
Robuustheid natuurgebieden (corridor, dynamiek, etc.)	De robuustheid wordt vergroot. Er zullen hoogwater-vluchtplaatsen en rustige stranden komen die een belangrijke versterking zijn van de natuurlijke waarden van de Waddenzee/Texel.
Veerkracht systeem (meegroeien met klimaateffecten)	De gekozen oplossing wordt flexibeler dan een dijkversterking en zal dus makkelijker mee kunnen groeien met klimaateffecten. Dat meegroeien zal niet altijd natuurlijk zijn, maar zal ook via suppletie worden bereikt.
Trekroutes van vogels of andere organismen	Het nieuwe gebied zal voor trekvogels zowel nieuwe foerageergebieden als hoogwatervluchtplaatsen opleveren. Het eiland kan alleen bij extreem hoog water onderlopen en kan fungeren als hoogwatervluchtplaats en broedplaats (dwergstern). Wellicht dat er zeehonden kunnen rusten.
Omzetten/verandering van het ecosysteem	Een belangrijk effect van aanleg van de zandige oplossing volgens het schetsontwerp is dat er in het plangebied een sterke verschuiving plaats vindt tussen habitattypen. Nu aanwezige habitats maken deels plaats voor andere waardoor meer diversiteit in habitattypen ontstaat..
Biodiversiteit (verschijnen/verdwenen soorten en habitats en aantallen)	Deze wordt vergroot. Vogels, zeehonden en allerlei waterorganismen profiteren. Er ontstaan nieuwe duinen, slikken en strand. Het type natuur is deels afhankelijk van het uiteindelijke ontwerp. Zeker is wel dat het een waardevoller type

	natuur is (met uitbreidingsdoelstelling) dan de natuur die verdwijnt (met doelstelling behoud).
Plaagorganismen	-
Beheerbaarheid	Moet worden onderzocht en is afhankelijk van de eisen die de provincie zal stellen.
Overige	-

d. Economische effecten

Effect	Aanwezig in veldproject?
Beschikbaarheid zoet water	Er ontstaat een zoetwaterbel buitendijks. Dit resulteert in minder indringing van zout water binnendijks en dat is gunstig voor de landbouw. Omdat zoet water schaars is op Texel zal worden bekeken of deze zoetwaterbel te gebruiken is. De bel zal ontstaan in een Natura2000 gebied, en dat zou extra eisen kunnen betekenen aan het eventuele gebruik.
Beschikbaarheid koelwater	-
Aantrekkelijkheid nabije woonmilieus	Een traditionele dijkversterking zou sterk negatieve effecten hebben op woningen en bedrijven achter de dijk. Dat is de belangrijkste reden dat er niet is gekozen voor deze oplossing. Aanleg van een stuk natuur voor de dijk maakt wonen met name in 't Horntje aantrekkelijker, hoewel er ook bewoners zijn die de voorkeur geven aan een dijk met de Waddenzee er direct achter.
Recreatieve mogelijkheden	Worden vergroot, hoewel het nieuwe gebied naar verwachting maar voor een klein deel toegankelijk wordt. De mogelijkheden voor recreatie worden onderzocht maar deze moeten passen binnen de voorwaarden die de natuurontwikkeling stelt.
Kosten waterbeheer	Er zal wat meer worden gespuid en het afvoerkanaal moet worden verlengd. De kosten voor extra spuien zijn verwaarloosbaar (wat meer energie, er hoeft geen nieuw spui te komen).
Kosten terreinbeheer	Deze zijn hoger. Inzet van dit strategisch project is deze terug te brengen tot een niveau gelijk aan of slechts iets hoger dan bij een traditionele oplossing.
Beschikbaarheid water landbouw in droge periodes	Mogelijk kan hier de zoetwaterbel die zal ontstaan voor worden gebruikt. Daartoe zijn geen plannen, maar deze optie wordt wel onderzocht.
Bufferen teveel water landbouw	-
Verandering groeiseizoen	-
CO2-opslag	-
Overige	-

e. Effecten leefklimaat

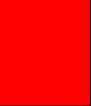

Effect	Aanwezig in veldproject?
Waterschade aan gebouwen	-
Overstromen riolen	-

Temperatuur tijdens hittegolven	-
Fijnstof	-
Overige	-

5. Samenvatting klimaatbuffer effecten

Toelichting:

- *Waarschijnlijk*: dit zijn effecten waarvan met grote zekerheid is te beargumenteren - of waarvan modellen laten zien - dat ze zullen optreden, maar die (nog) niet zijn aangetoond.
- *Zeker*: dit zijn effecten die zijn waargenomen/gemeten of met zekerheid zullen optreden.
 - = effect is negatief
 - = effect is positief, maar gering
 - = effect is positief en significant

Effecten	Waarschijnlijk	Zeker
Ecologie: forse verbetering met vele kilometers natuurlijke overgang tussen water en land, nieuwe duinen, strand, slib en schelpdierbanken. Veel soorten zullen profiteren.		
Maatschappelijk: behoud huizen en bedrijven binnendijs. Deze zouden bij de traditionele dijkversterking worden geraakt.		
Economie: de kosten voor aanleg en beheer zijn hoger. Het zou kunnen dat op de lange termijn deze lager zijn, omdat de gekozen oplossing flexibeler is en dus makkelijker kan worden aangepast.		
Economie: recreatief wordt het gebied interessanter. Of dat leidt tot lokaal meer voorzieningen is de vraag.		
Economie: de aantrekkelijkheid van nabije woonmilieus wordt vergroot. Er zijn echter geen woningen met direct uitzicht op de nieuwe natuur.		

6. Overige beoogde effecten

Niet alle met dit strategische project beoogde doelen zijn behaald. Zo is de gekozen oplossing duurder dan een traditionele. En worden voor de overige dijkvakken geen natuurlijke oplossingen verkend. Dat betekent echter niet dat het strategische project mislukt zou zijn. Integendeel. Natuurmonumenten en Vogelbescherming nemen deel aan de adviesgroep Texel. HHNK is hier blij mee. Beide partijen hebben in een vroeg stadium mee kunnen denken en opties meegegeven voor het uiteindelijke ontwerp. Het natuurbelang maakt nadrukkelijk onderdeel uit van de belangenafweging die HHNK maakt.

Lessen voor de coalitie vanuit HHNK:

- Meedenken heeft zin en kan winst voor de natuur opleveren.
- Ga tijdig aan tafel zitten. Het inbrengen van het natuurbelang na afronding van de MER biedt veel minder kans op aanpassing van de ontwerpen.

- Weet vooraf goed wat je wilt bereiken, wat de belangrijkste 1-3 punten zijn, en wat je zelf hebt in te brengen.